

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут

*«Актуальні проблеми сучасної
транслятології, лінгвокраїнознавства
та теорії міжкультурної комунікації»*

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
**V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет–
конференції з міжнародною участю**

(3 жовтня 2020 р.)

Вінниця 2020

УДК 81'1

ББК 81

А 43

Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації : збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2020. – 200 с.

У збірнику матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації» розглянуто низку питань, що стосуються загальної теорії перекладознавства, практики технічного та художнього перекладу, складників перекладацької компетентності, інновацій в підготовці перекладачів, а також перспектив розвитку дискурсознавства, комунікативної лінгвістики та міжкультурної комунікації на теренах лінгвогерманістики та лінгвославістики.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д. філос. н., професор.

Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, д. е.н., доцент.

Члени редакційної колегії:

Іваницька Н.Б., д. філол. н., професор; **Нечипоренко В.О.**, к. філол. н., доцент; **Терещенко Л.Я.**, к. філол. н., доцент; **Чугу С.Д.** к. філол. н., доцент.

Друкується за ухвалою Вченої Ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

**ВИКЛИКИ ЗМІСТОВОГО НАПОВНЕННЯ ОСВІТНІХ
ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ-ГЕРМАНІСТІВ 105**

Терещенко Л.Я., к.філол.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СТИЛІСТИЧНА НІША ІРОНІЇ 109

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ
ПЕРЕКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Gladio S., Candidate of Science in Philology, docent

Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE

Travellers through culture as an intrinsic part of ethnicity 1124

Осаульчик О.Б., к.пед.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інституту КНТЕУ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ РЕФЕРАТИВНОМУ
ПЕРЕКЛАДУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У
КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН ВИЩОЇ ОСВІТИ 117**

Ткачук Т.І., к.філол.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**РОЛЬ ОСОБИСТІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК
ПЕРЕКЛАДАЧАУ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 121**

References:

1. Карабан В.І., Борисова О.В. *Попередження інтерференції мови оригіналу в перекладі*. В.: Нова книга, 2003.
2. Коптілов В. В. *Теорія і практика перекладу*. К.: Видавництво Київ. ун-ту, 1982.
3. Корунець І. В. *Теорія і практика перекладу*. В.: Нова книга, 2001.
4. *Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 3, No. 1, January 2013, P. 155-162.
5. https://sites.google.com/site/englishteachers68/cikava_anglijska/audiomateriali.

УДК 378.147:81

Осаульчик О.Б., к.пед.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інституту КНТЕУ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ РЕФЕРАТИВНОМУ ПЕРЕКЛАДУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН ВИЩОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку суспільства відбувається переосмислення ролі і місця навчання письмовому перекладу в процесі підготовки майбутніх перекладачів у вищій школі. Такі тенденції викликані, насамперед, стрімким розвитком інформаційних технологій, які уможливають швидкий переклад будь-якої доступної у друкованому вигляді інформації. Більш того, можливості електронних перекладачів постійно розширюються й вдосконалюються, що до певної межі нівелює роботу й затребуваність на ринку праці фахівців з письмового перекладу. Проте, останнє зазначене не вказує на те, що у підготовці перекладачів увагу варто приділяти лише різновидам усного перекладу: синхронному та послідовному. В умовах сучасності, коли інформаційні потоки стрімко збільшуються, виникає потреба у якісному реферативному письмовому перекладі й відповідних фахівцях, що дозволяє

суттєво зменшити об'єм необхідної для опрацювання інформації, тим самим економлячи час замовника та позбавляючи зайвої несуттєвої інформації. Такі зміщення акцентів у підготовці майбутніх перекладачів вважаємо відповідними до викликів сьогодення, що потребує швидкої актуалізації та активізації у навчальному процесі вищої школи.

Проблемам навчання реферативному перекладу перекладачів присвячені наукові дослідження як вітчизняних, так і іноземних науковців, серед яких Бірюкова Ю., Вороніна К., Іваницька Н., Нестерова Н., Черноватий Л. та інші.

Реферативний переклад належить до скорочених варіантів перекладу, який передбачає передачу лише ключової інформації, отриманої методами аналізу та синтезу оригіналу. Серед різних підходів до визначення суті реферативного перекладу найпоширенішим є його розуміння як різновиду перекладу, за якого відбувається згортання основного змісту вихідного тексту засобами мови [2, с. 19]. Реферативний переклад – це творчий процес, який потребує спеціальних мисленнєвих операцій, які забезпечують правильне згортання інформації до найкоротших можливих розмірів із збереженням ключових ідей та позицій першоджерела.

На думку Н. Нестерової саме згортання є домінуючим процесом, оскільки ці процеси починають функціонувати на перших етапах осмислення та розуміння іншомовного тексту, а переклад вже підключається на етапі формування попередніх результатів та їх подальшого осмислення [4, с. 113]. З урахуванням зазначеного вище, можемо констатувати, що в той час як домінуючим є процес згортання тексту, основоположним і першопочатковим процесом під час реферативного перекладу є продуктивне читання, яке дозволяє швидко ознайомлюватись з інформацією, виокремлюючи головне. В означеному контексті Ю. Бірюкова пропонує включити до навчального змісту у підготовці перекладачів різні види читання, сукупність яких складає перекладацьке читання: вивчаюче, ознайомлювальне, переглядове, пошукове, аналітичне, синтетичне, філологічне, редакторське. Різновиди читання використовуються на різних етапах діяльності перекладача і залежать від

завдань, які перед ним постають [1, с. 39]. На нашу думку, саме практикування у різних видах перекладацького читання на всіх етапах підготовки перекладача дасть змогу швидко орієнтуватися у фаховій літературі та якісно працювати над реферативним перекладом у подальшому.

У свою чергу, Л. Черноватий наводить схему навчання неповного письмового перекладу, що включає чотири етапи: 1) аналіз та осмислення тексту; 2) його згортання (компресії) й складання анотації або реферату мовою оригіналу; 3) створення текстового перекладу (переклад анотації або реферату мовою перекладу); 4) редагування текстового перекладу [5, с. 243]. Так, перший етап включає процес читання, яке відразу має бути продуктивним, тобто спрямованим на досягнення мети аналізу і синтезу тексту і протікає аналогічно процесу повного перекладу. Специфічним вважається другий етап, під час якого перекладач відбирає з оригінального тексту інформацію, необхідну для створення згорнутого тексту за вимогами і параметрами, встановленими замовником. Особливим в означеному контексті є визначення змістового посилення автора, при чому іноземною мовою останнє зробити важче, аніж рідною, що пов'язано з багатьма чинниками, зокрема недостатньою обізнаністю в лексичних єдностях та їхніх зв'язках, орієнтованістю на власну культуру та ментальність тощо. Точність у визначенні змістових акцентів досягається послідовною роботою над різними видами читання, як рідною мовою, так і іноземною. Це дасть змогу уникнути суб'єктивності у перекладі й зменшити розрив між первинним текстом та вторинним перекладом, оскільки на цьому етапі існує можливість створення множинності потенційних вторинних текстів.

На думку Н. Іваницької питання вторинності перекладу, а точніше, питання про співвідношення вторинності й первинності в перекладі, постає вкрай актуальним і вартим наукових пошуків сьогодні. В межах сучасного перекладознавства розуміння вторинної природи тексту перекладу ґрунтується на лінгвістичному підході, відповідно до якого вторинність виникає внаслідок впливу первинного на свідомість суб'єкта і його наступної обробки. Переклад

як вторинний текст в ідеалі повинен прагнути до максимального уподібнення (за змістом і формою) до оригіналу [3, с. 69].

Третій етап, а саме створення текстового перекладу передбачає пошук сталих лексичних єдностей, мовних з'єднувачів, текстових орієнтирів тощо, природніх для мови, на яку перекладають, адже переклад має бути «живим» і зрозумілим для замовника, як носія своєї мови. Четвертий етап редагування спрямований на вдосконалення звучання мови перекладу, коли готовий переклад піддається незначним трансформаціям за допомогою різних стилістичних, лексичних, граматичних мовних засобів для досягнення максимальної асиміляції з мовою перекладу.

Таким чином, зміщення акцентів у навчанні письмовому перекладі саме на реферативний під час фахової підготовки перекладача є актуальним й покликаним вимогами часу. Навчання реферативному перекладу є складним процесом аналізу і синтезу фахової літератури, який вимагає навички продуктивного читання як рідною мовою, так і іноземною. Можемо констатувати, що навчанню реферативному перекладу сприяє послідовна і постійна робота над різними видами читання автентичних текстів (переглядове, пошукове, аналітичне, синтетичне, філологічне, редакторське), виконання спеціальних вправ на порівняння окремих речень тексту оригіналу з рідною мовою, вправи на лексичні та граматичні трансформації, тренування у перекладі підзаголовків та заголовків. Разом із тим, комплекс тренувальних вправ по навчанню реферативному перекладу має стати систематизованим і оновленим відповідно до вимог сьогодення, що визначаємо перспективним у подальших розвідках.

Список використаних джерел:

1. Бирюкова Ю. Принципы и содержание обучения переводческому чтению научно-технических текстов будущих переводчиков в области информатики и информационных технологий. *Филологические науки. Вопросы теории и практики* №5(47). 2015. С. 36-41.

2. Вороніна К. Основи перекладацького анотування та реферування текстів різних типів і жанрів: навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2013. 120 с.

3. Іваницька Н.Б., Іваницька Н.Л. Лінгвоперекладознавчі аспекти вторинного тексту: *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова*. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов №15. 2017. С. 66-74.

4. Нестерова Н. Реферативный перевод: проблема смыслового свертывания и семантической адекватности. *Вестник Челябинского государственного университета* № 25 (240). Вып. 58. 2011. С. 112–118.

5. Черноватий Л. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студентів вищих закладів освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця: Нова книга. 2013. 376 с.

Ткачук Т.І., к.філол.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЛЬ ОСОБИСТІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПЕРЕКЛАДАЧА У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Особистість – одна з унікальних характеристик людини, яка впливає на рішення перекладача стосовно його професійної діяльності. Здійснюючи переклад, перекладач стикається з вибором між декількома варіантами лексичних еквівалентів, передачі значень, збереження конотацій, імплікацій та культурних реалій. Різні перекладачі приймають різні рішення, і така відмінність в прийнятих рішеннях може походити від індивідуальних особливостей перекладачів, зокрема їх мовні особистості [3, с. 12].

Перекладознавчі студії останніх років демонструють міждисциплінарну природу, що дозволяє їм використовувати теорії та принципи, імпортовані із соціології, культурології, лінгвістики, психології тощо.

*«Актуальні проблеми сучасної
транслятології, лінгвокраїнознавства
та теорії міжкультурної комунікації»*

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет–
конференції з міжнародною участю**

(3 жовтня 2020 р)

Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ

Хмельницьке шосе, 25.